

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

RUSALIILE

La cincizeci de zile după Ziua Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, și la zece zile după Înălțarea Sa la Cer, Biserica creștină prăznuiește Pogorîrea Sf. Duh peste Sfinții Apostoli. Ea se mai numește și Cincizecimea sau Rusaliile.

Înainte de Înălțarea Sa la ceruri, Mântuitorul le-a făgăduit Sfinților Săi Ucenici și Apostoli că le va trimite pe Sfântul Duh, Domnul de viață făcătorul, Duhul Adevărului, care de la Tatăl porcede și care îi va învăța pe ei toate (Ioan cap. 14, vers. 16, 26). Le-a poruncit să nu se depărteze de Ierusalim, ci „să aștepte făgăduința Tatălui” (Fapte cap. 1, vers. 4).

Această făgăduință a „botezului lor cu Duhul Sfânt” (Fapte 1, 5) s-a împlinit așa după cum le-a fost promisă.

Evangelistul Luca, autorul cărții „Faptele Apostolilor”, relatează în capitolul II al cărții sale, cu amănunte, acest eveniment deosebit.

„Și când a sosit Ziua Cincizecimii erau toți împreună în același loc. Și din cer lădă de veste, s-a făcut un zău, ca de suflare de vânt ce vine repede, și a umplut toată casa unde ședeau ei. Și li s-a arătat, împărțite, limbi ca de foc și au șezut pe fiecare dintre ei. Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt și au început să

vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi” (Fapte 2, 1—4).

Văzând mirarea celor prezenți la praznicul Cincizecimii, care nu înțelegeau ce se întâmplă, Sf. Ap. Petru a rostit o surprinzătoare și importantă cuvântare arătând că e vorba de o minune, și anume de Pogorîrea peste Apostoli a Duhului Sfânt, îndemnându-i pe toți cei prezenți să creadă în Iisus, „pe care Dumnezeu l-a înviat dezlegând legăturile morții” (Fapte 2, 24). I-a îndemnat apoi să se pocăiască și să se boteze în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor.

Pătrușii la inimă — ne spune același evangelist — s-au botezat în acea zi circa trei mii de suflete, întemeindu-se astfel în chip văzut Biserica lui Hristos, prima comunitate creștină.

Cel dintâi lucru pe care trebuie să-l remarcăm cu privire la Cincizecime este faptul că apostolii fac din eveniment o dovadă în plus a Învierii și a dumnezeirii lui Iisus. Iată, așa cum a promis, așa a împlinit. Minunea întâmplată cu noi — faptul că vorbim în limbi necunoscute nouă — dovedește că a fost și

(Continuare în pag. a 2-a)

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA
Mitropolitul Ardealului,
Crișanei și Maramureșului

Un Stroescu din Basarabia la protopopul din Brașov*

„A fost la noi, a băut un ceai și s-a fotografiat cu tata.”
(Profesoara Maria B. Baiulescu)

S-a numit Mihail V. Stroescu și a fost cel mai mare din cei patru frați Stroesți basarabeni: Mihail (1836—1889), Constantin (1838—1892), Gheorghe (1840—1922), Vasile (1845—1926). Protopopul a fost preotul profesor Bartolomei Baiulescu (1831—1909), fost secretar al mitropolitului Andrei Șaguna, cleric distins, cu activități și merite pastorale, sociale și culturale personale.

Mihail V. Stroescu s-a născut în satul Trinca Hotinului (Basarabia) — meridian geografic istoric, străjuit și păzit de fortăreața invincibilă Hotin, la care a ținut atât de mult „dreptcredinciosul voievod Ștefan cel Mare și Sfânt” (actualmente, în Republica Moldova, Trinca este în raionul Eohnet).

Mihail V. Stroescu a făcut liceul la Camenița, peste Nistru (Kemen-Podolsk), unde a fost coleg cu Bogdan Petriceicu Hașdeu (1848—1907), conjuțean (de la Cristinești), cunoscându-l și pe tatăl acestuia, Alexandru Hildeu (1811—1872) care era profesor (un timp); într-o scrisoare Mihail V. Stroescu l-a numit pe B. P. Hașdeu „vechi prieten și camarad de școală”.

După absolvirea liceului, Mihail V. Stroescu a participat, voluntar, la războiul ruso-turc din 1853—1856 — Războiul Crimeii —, ca locotenent, decorat cu „Sf. Vladimir” și „Sf. Ana”. N-a rămas, însă, în armată, pentru carieră ofițerească, atât de jinduită de odraslele de nobili. Predispozițiile și preferințele sale sufletești înclinau spre carte, cultură, umanism idealist social. A ieșit din armată, a făcut Facultatea de Științe Naturale din Moscova, apoi, patru ani, în Franta. Înapoia, în Basarabia, s-a căsătorit, în 1868, cu Eliza (1850—1926), fiica moșierului român basarabean Ștefan Nedelcovici.

Pentru cunoașterea și propagarea limbii și a literaturii române, precum și pentru ridicarea nivelului cultural în Basarabia, Mihail V. Stroescu a propus înființarea și funcționarea unei catedre de limbă și literatură română, la Universitatea din Odesa, cu bibliotecă afe-

(continuare în pag. a 3-a)

Pr. Gh. Cunescu

* Dintr-o evocare, amplă și documentată, Stroesții basarabeni, în pregătire.

ZIUA ÎNĂLȚĂRII LUCEAFĂRULUI

PAȘII LUCEAFĂRULUI* (I)

Peste tot pe unde au trecut, pașii Luceafărului au lăsat urme din pulbere de stele. Și locurile unde pulberea licărește, nemuritoare, își fac o glorie din aceasta, și așază semne de bucurie și de mândrie, spre știința tuturor generațiilor, că au avut privilegiul de a-l avea, aieva, acolo, cât a trăit pe pământ, pe „domnul Eminescu”, precum frumos l-a numit un alt mare poet, Grigore Vieru. Nu l-am întreat pe Grigore Vieru dacă acest „domnul” e cam același, de pildă, cu „domnul Vieru”, pentru că am fost dinaintea sigur că e același cu „domnul Tudor”, cu „domnul Ștefan cel Mare și Sfânt!” Un domn al neamului românesc. Domnul Limbii românești. Domnul culturii românești. Domnul Poeziei.

Pașii Luceafărului au trecut și prin Brașov. Cită cinste pentru marele oraș! Și iată că, chiar dacă, mi se pare mie, cam târziu orașul fi adună azi pulberea de stele rămasă de pe urmele pașilor săi, într-o placă comemorativă, faptul face cinste actualilor edili și oamenilor de cultură ai locului. Nu mă îndoiesc însă că suflarea lui a fost mereu respirată aici, de toți cei care l-au iubit întotdeauna, și l-au citit, și l-au cîntat, și l-au învățat, și au vorbit cu vorbele lui, și au iubit cu sentimentele lui, și au gândit cu gîndul lui.

Eminescu a trecut prin Brașov în prima tinerețe, „băiet ilind”, cum zice el într-o poezie, și, poate, nu numai o singură dată. Trupa lui Tardini Vlădescu, pe care o urmărea cu pasiune, pleacă din Cernăuți spre Brașov la 17/29 mai 1864. Nu știm dacă Eminescu a urmat-o. Prezenta trupe și notată din nou, sigur, la Brașov peste un an, la 3/15 mai 1865. Stă 40 de zile și dă 21 de reprezentații. Va fi fost Eminescu măcar de data aceasta cu ea? Se pare că da, pentru că „a dispărut” din Cernăuți, după cum ne spune prietenul său Stefanelli, care chiar precizează că „s-a luat după ea”. În 1866, la 27—28 august ia parte la Adunarea Generală a Aștrii, la Alba-Iulia, și trece prin Blaj, Sibiu, Rășinari. În 1868 se împrietenește cu actorul Mihai Pascaly și din 25 aprilie îl găsim în documentele trupe ca sufler. La 4 mai 1868 se află sigur în Brașov și „Gazeta Transilvaniei” nota, după spectacol: „Avem și noi, Teatrul Național!” Trupa rămîne în Brașov pînă la 4/16 iunie, după care pleacă la Sibiu.

Despre Eminescu s-au scris biblioteci deși, pînă azi, nici măcar manuscrisele lui nu sînt publicate toate, cum a cerut cîndva, în tinerețe, Mircea Eliade, și cum, după el, își făcuse un ideal din aceasta, Constantin Noica. Cum vom putea noi spune despre el, acum, aici, în cîteva cuvinte, ceea ce nu s-ar putea spune nici în cărți întregi? În astfel de ocazii singurul lucru pe care cineva îl poate face, e să aleagă orice și să spună orice, dintr-un tot care e în întregime interesant și important. O selecție, fie biografică, fie de orice alt fel, e aproape imposibilă și riscă să fie o limitare și, în cele din urmă, o trădare. A ne lansa în exclamații adolescentine, sau în diatriba encomiastice, ar fi să cădem tocmai în ceea ce îi plăcea cel mai puțin poetului: „Laudele lor desigur m-ar scribi peste măsură!”

Să încercăm să pătrundem în cine știe ce laturi încă necunoscute ale vieții și creației lui? Aceasta e treabă de erudit, de soarece de arhive, ceea ce nu-i e dat oricui să poată fi. Eminescu se îndoaie el însuși că îl va descoperi cineva așa cum a fost, în toate aspectele vieții și gîndurilor lui, socotindu-le pe amîndouă complicate, complexe, greu de descifrat, cum începuse să-i fie chiar și lui:

„Și când propria ta viață singur n-o știi pe de rost,
O să-și bată alții capul s-o pătrundă cum a fost!”

În privința aceasta cred că, din modestie, și-a subestimat posteritatea. De bătut capul, și-l bat bieții lui admiratori, savanții, erudiții și, pînă la urmă, vor înainta tot mai mult în tainele lui, desigur fără speranța de a-l epuiza vreodată. Eminescu e al tuturor timpurilor și, precum toate timpurile îl vor iubi, tot așa va păstra pentru toate timpurile secrete de taine din creația lui, care se vor revela pe rând, tuturor generațiilor, una după alta.

Ce ne-ar mai reveni nouă de spus, într-o astfel de ocazie, după un Simpozion în care s-a spus tot ce a avut fiecare mai interesant de

BISERICA ȘI SECTELE*

Erezie și secta sunt două cuvinte — primul provenind din limba greacă și celălalt din limba latină — care denumesc aceeași realitate, adică ceea ce rezultă din ruperea, separarea unei părți dintr-un întreg. Cu acești doi termeni au fost numite și grupările care, de-a lungul istoriei, s-au rupt de Biserică, din pricina răstălmăcirii unor aspecte ale credinței și învățăturii Bisericii. În limbajul teologic, erezia denumește, în același timp, învățătura greșită care stă la baza ruperii de Biserică a unui grup de credincioși, dar și gruparea ca atare, în timp ce secta denumește numai gruparea în sine. În limba română, mai ales în limbajul curent, se folosește cuvântul erezie, pentru a denumi învățătura greșită pe care o susține și răspândește o sectă.

Erezia ca fenomen bisericesc și teologic este rezultatul neputinței de a îmbrățișa expresia deplină a adevărului și, în consecință, limitarea la o parte sau la un singur aspect ale acestuia cu pretenția că acesta este întregul adevăr; a lua drept întreg numai o parte a acestuia echivalează cu răstălmăcirea adevărului.

Adevărul Evangheliei, descoperirea vocii lui Dumnezeu privind izbăvirea omului din robia păcatului s-a făcut nu în scris, ci în lucrare, prin întruparea Fiului lui Dumnezeu, prin moartea Sa pe Cruce, prin Învierea și Înălțarea Sa. Acest adevăr, ce culminează în realitatea Crucii și a Învierii, a constituit de la început o piatră de poticnire pentru mintea omului. „Noi propovăduim pe Hristos cel răstignit: pentru iudei scandal și pentru elini, nebunie”, scrie Sfântul Apostol Pavel corintenilor (I Cor. 1, 23). Adevărul fundamental al credinței creștine — deloc teoretic — este acela că Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a biruit moartea lăsându-Se omorît și încă pe cruce. Pentru a accepta acest lucru omul trebuie să renunțe complet la logica sa, să-și răstignească efectiv această logică, după care poți învinge fie cu puterea, fie cu inteligența, în nici un caz să învingi prin a te lăsa învins. Apostolul Pavel observa printre membrii primelor comunități creștine a fi puțini dintre înțelepții și puternicii timpului: „Priviți chemarea voastră, fraților, că nu mulți sunt înțelepți, după trup, nu mulți sunt puternici, nu mulți sunt de neam bun. Căci Dumnezeu și-a ales pe cele nebune ale lumii, ca să rușineze pe cei înțelepți, Dumnezeu și-a ales pe cele slabe ale lumii, ca să rușineze pe cele tari. Dumnezeu și-a ales pe cele de neam de jos ale lumii, pe cele negăbate în seamă, pe cele ce nu sunt, ca să nimicască pe cele ce sunt, ca nici un trup să nu se laude înaintea lui Dumnezeu.” (I Cor. 1, 26—29). Altfel spus, zbatându-se să iasă din robia păcatului, ce sfârșea cu moartea, omul înaintea destul de mult în direcția în care după mintea sa trebuie să

afle soluția. Dar Dumnezeu i-a descoperit — spre surprinderea și umilirea lui — că soluția se afla exact în direcția inversă: nu în a deveni din cel care era, mai înțelept, mai puternic ave să-și găsească salvarea, ci în a se lăsa învins, în a urma, de fapt, drumul lui Hristos. Pentru a accepta acest lucru el trebuia să-și schimbe mintea, să facă metanosta, ceea ce nu era și nu este un lucru ușor. Adevărul Evangheliei nu se lasă negociat. Omul, pentru a-l putea accepta pe Hristos, trebuie să aplice măsura și logica Evangheliei la gîndirea și judecata sa și nu invers. Ori de câte ori a încercat să cuprindă și să judece Adevărul Evangheliei, cu măsura minții sale, el a eșuat în rătăcirii, în erezii. Și aceasta s-a întâmplat de câte ori nu s-a lepădat de gîndul său pentru a împrumuta „gîndul lui Hristos”. Orice încercare de acomodare a Evangheliei la logica și mintea omenească ajunge la răstălmăcire și erezie.

La aceasta s-a adăugat lupta neîncetată a vrăjmașului care seamănă neghina oriunde se seamănă sămînta cea bună a cuvîntului lui Dumnezeu. De aici confruntările Bisericii cu ereziile și cu rătăcirile de tot felul, de la începuturile ei și pînă astăzi.

Mântuitorul însuși avertizează pe ucenicii Săi de aceste lucrări ale forțelor răului care vor încerca, prin orice mijloc să amăgească: „Căci se vor ridica hristoși mincinoși și prooroci mincinoși și vor da semne mari și chiar minuni, ca să amăgească, de va fi cu putință, și pe cei aleși” (Matei 24, 24).

Sfântul Apostol Pavel, în epistolele pe care le-a scris Bisericii întemeiate în diferite localități ale lumii vechi și care ni s-au păstrat în Noul Testament, amintește adeseori de cei ce răstălmăcesc adevărul Evangheliei lui Hristos și răspîndesc rătăcirii printre primii creștini. El îi îndeamnă pe creștini să fie foarte atenți să nu cadă în cursa acestora, să țină Evanghelia pe care au primit-o de la el și învățătura pe care el le-a dat-o, fie prin predanie, fie prin epistole: „Luați aminte să nu vă fure mințile cineva cu filosofia și cu deșarta înțelepciune din predania omenească, după înțeleșurile cele slabe ale lumii și nu după Hristos!” (Coloseni 8, 8). Pe creștinii din Galatia îi avertizează cu tărie să nu se lepede de Evanghelia pe care le-o vestise: „Dar chiar dacă noi sau un înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o să fie anatema!” (Galateni 1, 8), după ce își exprimase indignarea constatînd astfel de tendințe: „Mă mir că așa degrabă treceti de la cel ce v-a chemat pe voi prin harul lui Hristos, la altă

(Continuare în pag. a 2-a)

* Din broșura „Biserica și sectele”, Tesalonic, 1992, p. 18.

Rezonanțe ortodoxe la PANAIT ISTRATI (II)

2. Rolul „Persoanei”. Dacă ar face cineva o radiografie a scrierilor lui Panait Istrati, prima observație la care va putea ajunge va fi că acestea nu sînt scrieri care au drept scop expunerea unor subiecte complicate. Ci scopul urmărit de autor este de a descrie caractere, chipuri omenești așa cum viața i le-a scos lui în cale. Arta lui Panait Istrati este identică cu viața. El descrie tablouri din Viața curățate de elementele care erau de prisos. Din acest punct de vedere așa îndrăzni să spun că lucrările lui Panait Istrati sînt mici tablouri de scenarii pe care cititorul nu are decît să le asambleze, „să le monteze” și să le pună în mișcare pentru a obține o minunată reprezentare a Vieții.

S-ar aștepta cineva ca — dată fiind „filosofia” lui Panait — rolul principal în această reprezentare, în aceste „filme” ale vieții lui, să-l joace comunitatea, societatea, pe când persoana, „personajul” să nu constituie decît un mic „atom”-individuum, o neînsemnată pătărică din imensa și nedefinită masă umană.

Realitatea este însă cu totul alta. Rolul principal în scrierile lui Panait Istrati îl joacă tocmai „Persoana” înțeleasă ca expresie de iubire și comuniune către celălalt (prosopon). E vorba aici de „Stavros”, de „Kyra Kyralina” de „Dragomir”, de „Unchiul Anghel”, de „Cosma”, de „Ilie Înțeleptul”, de „Splica călugărului”, de „Movilă vătaful”, de „Ieremia, fiul pădurii”, de „Nerantsula”, de „Tsatsa Minka” etc. Chipuri, numiri de persoană, și tot atâtea titluri de scrieri. Dar numirea fiecăruia, (Continuare în pag. a 2-a)

Lucia Frăcesc Stănescu
Atena, Grecia

Biserica și sectele

(Urmare din pag. 1)

Evanghelie, care nu este alta, decât că sânt unii care vă tulbură și voiesc să schimbe Evanghelia lui Hristos. (Galateni 1, 6—7). Lui Timotei, ucenicului apropiat, pe care îl lăsa în Efes pentru a pune rânduiala și a purta de grijă Bisericii de acolo, îi scrie tot în legătură cu pericolul rătăcirii de la Evanghelia lui Hristos: „Iar de învăța cinea altă învățătură și nu se ține de cuvintele cele sănătate ale Domnului nostru Iisus Hristos și de învățătura cea după dreapta credință, acela e un îngâmfat, care nu știe nimic, suferind de boala discuțiilor și a certurilor de cuvinte, din care pornesc cearta, pizma, defăimările, bănuielele viclene, gălvelele necurate ale oamenilor stricăți la minte și lipsiți de adevăr, care scotocesc că evlavia este un mijloc de câștig. Depărtează-te de unii ca aceștia! (I Tim. 6, 3—5).

Continutul esențial al Evangheliilor pe care Pavel o propovăduia și pe care creștinii trebuiau să o păstreze cu sfințenie, este redat de Apostol în prima epistolă către Corinteni: „Vă aduc aminte, fraților, Evanghelia pe care v-am binevestit-o, pe care ați și primit-o, întru care și stați prin care și sunteți măntuiți... căci v-am dat, înții de toate ceea ce și eu am primit, că Hristos a murit pentru păcatele noastre după Scripturi; și că a fost îngropat și că a înviat a treia zi, după Scripturi; și că S-a arătat lui Chea, apoi celorlalți doisprezece... (I Cor. 15, 1—5). Apostolul Pavel este auzat în legătură cu orgoliul și ispită emancipării ce pânzește la tot pasul mîntuiește: „Căci va veni vremea când nu vor mai suferi învățătura cea sănătoasă, ci — dornici să-și desăteze auzul — își vor îngâmădi învățături după poftele lor, își vor întoarce auzul de la adevăr și se vor abate către basme. (2 Tim. 4, 3—4). El știe însă și de lucrarea neostenită a diavolului pentru rătăcirea de la dreapta credință: „Iar venirea aceluia va fi prin lucrarea lui satan, însoțită de tot felul de puteri și semne și de minuni mincinoase și de amăgiri nelegiuite, pentru fiii pierzării, fiindcă n-au primit iubirea adevărului, ca să se măntuiască. De aceea Dumnezeu le trimite o lucrare de amăgire, ca ei să creadă mincuni, ca să fie osândiți toți cei ce n-au crezut adevărul, ci le-a plăcut nedreptatea. (2 Tesaloniceni 2, 9—12). Într-o Biserica era tulburată de aceste rătăcirii, căroră tinerile comunități creștine trebuiau să le țină piept și pe care Apostolii depuneau eforturi să le oprise. Creștinilor din Roma le scria Sfântul Pavel: „Vă îndemn fraților, să vă păziți de cei ce fac dezbinări și sminteli împotriva învățării pe care ați primit-o. Depărtați-vă de ei! Căci unii ca aceștia nu slujesc Domnului nostru Iisus Hristos, ci pântecului lor și prin vorbele lor frumose și măgulitoare înșală inimile celor fără rătăcite. (Rom. 16, 17—18). La Filipii, în Macedonia, erau de asemenea probleme: „Căci mulți, despre care v-am vorbit adeseori, iar acum vă spun și plângând, se poartă ca dușmani ai crucii lui Hristos. Sfârșitul acestora este pierece. Pântecul este dumnezeul lor, iar mărirea lor este spre rușine lor, ca unii care au gândit la cele pământești. (Filipeni 3, 18—19). Acești rătăciți erau creștini, primiseră credința dar o acomodau bunului lor plac. Sfântul Ioan scrie într-una din epistolele sale: „Iar acum mulți anti-hriști s-au arătat... Dintre noi au ieșit, dar nu erau de-ai noștri, căci de-ai ei noi de-ai noștri ar fi rămas cu noi; ci ca să se atate că nu sunt toți de-ai noștri, de aceea au ieșit. (I Ioan 2, 18—19).

Rătăcirile, ereziile ce încolțesc în vremea apos-

tolilor sunt combătute de către aceștia și de ucenicii lor prin învățătura cea adevărată, formulată cu autoritatea ce o aveau în Biserica, ca ucenici ai Mântuitorului. Astfel, în ciuda numeroaselor frământări, Biserica primară crește, Evanghelia răspândindu-se în lumea cunoscută de atunci.

În perioada imediat următoare, perioada post-apostolică, „buruienile blestemate ale ereziilor au început a crește, a se îndesi și a înăbuși sământa cea bună și curată a Evangheliei lui Hristos”, cum spune părintele Cleopa.

În secolele al II-lea și al III-lea cel mai mare pericol pentru Biserica creștină l-au constituit gnosticii, o puternică și foarte extinsă mișcare sinctristă care în contact cu creștinismul a încercat să-l asimileze. A luat naștere astfel un gnosticism creștin atât de puternic încât pentru mult timp cercetătorii au fost în dubiu între a considera gnosticismul o erezie creștină sau un curent paralel care a împrumutat elemente creștine.

Începând cu secolul al IV-lea, odată cu dobândirea libertății și cu ieșirea din perioada persecuțiilor, Biserica s-a confruntat cu marile erezii trinitare și hristologice: arianismul, pnevmatohia, nestorianismul, apolinarismul, monofizismul și monotelismul. În secolul al IX-lea, odată cu intrarea iconoclastismului Biserica a constituit biruința Ortodoxiei. A fost perioada unei lupte extraordinare din partea Bisericii pentru păstrarea nealterată a Evangheliei și a învățării creștine. Perioada marilor erezii a fost și perioada marilor Sinoad Ecumenice care au definit învățătura și credința creștină, perioada marilor părinți și scriitori ai Bisericii care au alcătuit în lupta lor împotriva ereziilor cele mai importante scrieri teologice. În ciuda atator frământări, atator erezii, Biserica Ortodoxă a ieșit biruitoare din această grea perioadă și, lucru extrem de important, a rămas o singură Biserica nedespărțită.

În secolul al IX-lea încep însă tensiunile și confruntările între Apus și Răsărit, care vor duce în anul 1054 la Marea Schismă între Biserica Răsăritului, rămasă în istorie ca Biserica Ortodoxă, și Biserica Apusului, cunoscută astăzi ca Biserica Romano-Catolică. Schisma de la 1054 deschide drumul celei mai radicale instaurări istorice a creștinismului, după cum afirmă un teolog contemporan. Evoluția lucrurilor în Biserica Apusului, în special prin cristalizarea primului papal și a infalibilității papei și, prin aceasta, structurarea întregii Biserici Apusene în funcție de un singur centru din ce în ce mai puternic lumește, va conduce treptat la reforma din secolul al XVI-lea. Ca reacție la autoritatea absolută și unică a papei ia naștere principiul fundamental al reformei, anume acela că fiecare creștinos poate avea acces la adevăr, citind și interpretând Sfânta Scriptură, singura autoritate în materie de credință. Iau naștere acum Biserica Lutherană și Biserica Reformată, prima întemeiată de Luther, cea de a doua de Calvin, cei doi mari reformatori din secolul al XVI-lea. Aceștia s-au înșelat însă crezând că autoritatea papei poate fi înlocuită cu autoritatea Bibliei. Principiul „sola Scriptura” nu putea să mențină unitatea Bisericii și, deci, nici unitatea credinței, pentru că autoritatea Scripturii era de fapt autoritatea celui care o interpreta. Așa se face că protestantismul, Bisericile născute din reformă vor constitui medii în care se vor naște culele neoprotestante, iar din acestea sectele neoprotestante, mișcările paracreștine ș.a.m.d., pentru ca astăzi acest proces de fărâmițare să ajungă la incredibila cifră de 6000 de secte.

Un lucru este clar pentru toată lumea: toate sectele și mișcările neoprotestante s-au născut în Apus, de unde au venit și continuă să vină și în România.

Rusalile

(Urmare din pag. 1)

este Fiul lui Dumnezeu. Altfel cum am vorbi așa cum o facem, și voi, veniți aici din toate părțile lumii, ne înțelegeți în limbile noastre!

Dovada era evidentă. Argumentarea nu putea fi combătută. Toți au trebuit să-o admită. Și, drept urmare, s-au botezat. Iată de ce sărbătoarea Rusaliilor este ziua cea plină de lumină în care Duhul cel Preasfânt a operat o schimbare miraculoasă în Apostoli. Devin poligloti, devia cuvântători, ei simpli pescari, devin înțelepți și curajoși în mărturisirea lor, nemaifiind fricoși care s-au lepădat de El în timpul Patimilor.

În această zi comunitatea celor botezați devine comunități a oamenilor cu Dumnezeu. Acum și-a luat ființă Biserica, aceea care va dăinui până la sfârșitul veacurilor. Ea îl are drept cap pe Hristos. Cel care o călăuzește este Duhul Adevărului, Mângâietorul, Cel închinat împreună cu Tatăl și cu Fiul.

După Rusalii, ucenicii l-au mărturisit pe Iisus ca Dumnezeu în „Iudeea, în Samaria și până la marginile pământului” (Fapte 1, 8). Așa îl mărturisim și noi astăzi.

Prăznind Ziua Pogoririi Duhului Sfânt, prăznuim taina Bisericii celei Una, Sfântă, sobornicească și apostolicească, temeluită în Ierlca de pe Cruce a Fiului lui Dumnezeu cel întrupat.

Prăznind Ziua Pogoririi Duhului Sfânt, prăznuim venirea în lume a bucuriei și păcii celei veșnice, căci Insuși Hristos ne-a făgăduit nouă că Duhul va fi cu noi în veci (Ioan 14, 17).

Prăznind Ziua Rusaliilor, prăznuim de fapt înfierea noastră ca fii preaiubiți ai Dumnezeului celui Preaînalt, căci nu mai suntem singuri și orfani în lume, ci Duhul a venit la noi și ne-a înfiat, dăruindu-ne arvuna darurilor celor cerești.

Toate darurile cele înalte și duhovnicești ne-au venit atunci și ne vin și acum, prin evenimentul Rusaliilor, căci Duhul tuturor darurilor e cu noi. El ne luminează mintea ca să-l putem chema pe Dumnezeu în adevăr Tatăl și să ne rugăm să fie pururea cu noi, zicând: „Împărate Cerească, Mângâietorul, Duhul Adevărului, care pretutindenea ești și pe toate le plinești, vistierul bunătăților și dăturătorul de viață, vino și te sălășuiește întru noi și ne curățește pe noi de toată întinăciunea și mântuiește Bunule sufletele noastre!”

prului destin, în căutarea propriului Eu.

Prieteniul lui Panait Istrati, Nikos Kazantzakis — acest „călător dramatic, neobosit” — exclamă cu mândrie de sine: „Să-mi trăiești tu, suflete, care ai drept patrie eternă călătoria”. Același autor trebuie însă să recunoască, în altă parte, că prietenul său din Carpații Moldovei îl depășea în această patimă. Pentru că, deși boneav, la Mănăstirea Neamț, stând în pat, fără să poată vorbi sau umbra, Panait Istrati îi propunea prietenului său grec „să întreprindă împreună o nouă călătorie” (24). ca să scrie împreună o carte. Fiul Risipitor voia să pornească din nou de la casa părintescă...!

* *

Am încercat în rândurile de mai sus să creionez numai unele aspecte ale traicnelor legături ale lui Panait Istrati cu universul ortodox în genere. Nu am avut intenția să epuizez subiectul — era de altfel cu neputință în spațiul redus al unei conferințe! — ci doar să ofer celor ce vor să se îndeleținească mai pe înletele cu opera lui Panait Istrati câteva puncte ortodoxe de reper. Dacă am reușit sau nu, dumnezeuăstră, iubiți cititori, veți fi în măsură să spuneți. În ce mă privește, aș vrea să închei cu aceste cuvinte ale lui Nikos Kazantzakis din 2 scrisori trimise lui Panait Istrati puțin înainte de moartea acestuia, cuvinte care parcă fotografiază neliniștea creatoare ce domnea în sufletele acestor doi scriitori: „Panaitaki, când în sfârșit ne vom hotărâ să prăsim loja de pe mânt, ne vom întâlni într-o cafeana orientală, tu frământându-ți narghilea, iar eu, pipa... și vom sta de vorbă cu Dumnezeu — acest miracol oriental al ființei noastre — folosind cuvintele lui Abdul Hasan și răsul lui Cosma. (...) „Noi, tu și cu mine, suntem fericiti, singurii fericiti pe lumea aceasta, pentru că ne jucăm cu focul și nu avem nevoie decât de inima noastră minunată, cea nesățioasă și sângerândă. O devorăm în fiecare zi și ea renaște în fiecare noapte, suntem Prometei și în același timp vulturii lui Prome-

Rezonanțe ortodoxe...

este fie pierderea „chipului” în anonimatul maselor, fie însingurarea, atomizarea, îndepărtarea de ceilalți, înseamnă adică să te închizi în tine, respingând șuvoaiele de iubire pe care ți le trimite ceilalți.

Așfel pentru Istrati, dușmanul „persoanei” nu este decât societatea egoistă a indivizilor, care caută să transforme membrii ei în simple existente biologice lipsite de chip, de personalitate. Tocmai de aceea la Istrati, persoana este într-o veșnică căutare, într-o veșnică devenire. Iar singura „dimensiune” a persoanei umane care poate lăsa „o urmă” în viață este numai sufletul. „A-ta și filosofia sunt niște frumuseți nemuritoare, create de oameni mari și se adresează numai sufletelor” (14). Iar cel ce ajunge ca Haralamb „să devină numai un suflet și să-și părească trupul”, acela dobândește nemurirea. (15).

Societatea desăvârșită, după Panait Istrati, trebuie să îmbrățișeze, să cuprindă toată lumea, „cu excepția puturoșilor” (16) și să fie condusă de două legi: de deplina libertate și de Dragoste. Deplina libertate, „adevărată libertate este armonia. Evoluția neingrădită. O întâlnim numai în mișcarea aștrilor, unde se odihnește preafinalul Creator, cel negreșelnic și veșnic. Pe pământ n-o veți găsi decât la ființe mai puțin complicate decât omul... Cunoști ceva despre viața corciorilor? În stolul lor, fiecare este liber să mănânce sau să nu mănânce, să doarmă sau să nu doarmă, să stea într-unul sau în două picioare, și nu cunoșc decât o singură autoritate: aceea a Iubirii.” (17).

3. Neostoitul „Fiul Rătăcitor”. Vorbind despre „Fiul Rătăcitor”, filosoful român Constantin Noica spune că acesta este, în ultima analiză, un doritor de cunoaștere (18). El nu se mulțumește ca fratele cel mai mare cu condiția în care a fost creat, ci caută să descopere mereu noi orizonturi. Se duce în lume tocmai pentru a se împărtași de aceste noi experiențe. A cheltuit toată „ousia”, toată a-verea părintescă, dar a „spari” ce-cul strămt al unei existente mărginite. Pe de altă parte, el se „înțoarce de la moarte la viață”, dovadă că tocmai această dorin-

EVOCARE:

Poeta ZORICA LAȚCU*

Sub semnătura Pr. Irineu Crăciun, în *România liberă* din 14 octombrie 1990, într-un frumos limbaj clericalo-literar, am citit amplul articol necrolog *Maica Teodosia*, nume monastic al poetei Zorica Lațcu. Genezaile noi nu cunosc, desigur, nimic din activitatea ei literară. Noi, însă, ai trecutului vremi, cu profundă pioșenie reînviem, mai întâi, pe tânără studentă (n. 1917) a Facultății de filologie din Cluj, debutată întru ale poeziei și, evident, îi cunoaștem biografia și bibliografia. O ființă împovărată de la naștere, de un handicap în mers, asemuind pe Ovid Densușanu. Cred că și acest motiv a determinat-o, ca mai târziu, să se prenumere printre maicile mănăstirii *Vladimirești* mult prețuită de patriarhul Justinian, precum se arată în articolul Preotului Irineu Crăciun, folosind aici din el, câte ceva, cu privire la activitatea poetei și viața ei monahală, plină de suferință, ajungând la pușcăriea pentru credințele teiste. Tot necrologul ne vorbește de o poliglotă, bine cunoscând latina, ori vechea greacă, dar și limbile moderne. De autoarea, cu timpul, a unor volume de poezie, sau din domeniul eclezastic, cum de pildă *Maica Domnului*, *Origene* vestită figură bisericească, născut în Alexandria Egiptului (185—283).

Zorica Lațcu, așa cum semna de la începuturi, personal mi-a rămas în amintire din anii Clujului (1946—1948). Iată, amfiteatrul Universității înșesat de lume. În mijloc, în lunga bancă, episcopul Nicolae Colan înconjurat de cler. Era ziua femeii ortodoxe. Cuvântări. Cântece corale. O ceată de tineri scriitori, în frunte cu Victor Papilian, președinte al Asociației Scriitorilor din Ardeal. Prezenți, pe cât mi-aduc aminte: I. Cărje-Făgădaru, Francisc Păcurariu, D. Micu, Iosif Morușan, Valeriu Anania, Zorica Lațcu, Eugenia Mureșanu, Petre Pascu. Mai clar o văd pe Zorica Lațcu, citind din versurile sale. Nu mă uit pe mine însumi (dați-mi, rog, voce) ca psalmi din viitoarea mea cartă *Plaiuri*. Atenți, episcopul zâmbea, urmând lectura. Dar „asul” festivității era Zorica Lațcu. Deosebit de modestă.

Au urmat, apoi, în alte zile destul de rare, promenăzi pe bulevardele din Cluj. Discuții literare. Zorica Lațcu stânenită de handicap. O prezență sfelnică.

Odiosul dictat mutând Clujul, la Sibiu, cerea revindicării prin revista *Luceafărul*, condusă de Victor Papilian și Olimpiu Boitoș, critic inteligent, înțelept. În gruparea revistei, nume de mare prestigiu: Ion Agârbiceanu, Lucian Blaga, D. Stăniloae, Octav Șuluțiu, Vasile Netea... Într-o vizită la Sibiu, Ștefan Măncuș, iat-o pe Zorica Lațcu. În coloane publica, mai ales, hexametri, gen anticipativ cu mare succes, de poetul-filozof Eugeniu Speranția.

Pe parcurs, prezență cu alt soi de poezie, ca de pildă în *Luceafărul*, nr. 3 din martie 1943, poezia *O oaspe*, unde Zorica Lațcu vădește, totuși, aceste urme argeziene din *Inscripție pe o casă de țară*. Sfârșitul bucutii *Un oaspe*:

*Străinul care aseară a poposit la noi,
Mi-a tulburat odihna cu sete negrăită,
Am stat o noapte-ntr-oaregă alături amândoi,
Dar el nu-ntine mâna la floarea dăruită.*

*Cu dragoste de frate mi-am mulțumit în zori,
Când a plecat străinul pe drumul ud de rouă,
Și mi-au rămas în urmă cu mirosul de flori
Cuvintele lui străinii și blânde: „pace vouă”.*

*L-am urmărit în zare cu gene arse-n plâns
Privind lumina albă cum îi juca în plete,
Și așternutul moale cu dor în pumn l-am strâns,
Lăsând mireasma caldă de iunze să mă-nbete.*

La Argezi, ultima strofă:

*Și-ntru-un ungher voi face din covoare
Un pat adânc, cu perinele moi
Dacă Isus, vind să mă scoboare
Flămând și gol va trece pe la noi.*

(continuare în pag. a 3-a)

Petre Pascu

* Din memorialistica *Aproape de El*, volumul II în pregătire.

Pașii Luceafărului

(urmăre din pag. 1-a)

toate ale lui o expresie de o nespusă bunătate și melancolie. Avea un glas profund, muzical, umbrit într-o surdina dulce, misterioasă, care dădea cuvintelor o vibrație particulară, ca și cum veneau de departe, dintr-o lume necunoscută nouă.

Mă voi opri aici cu descrierile. A fost intenția mea anume să vă întîlnesc azi, când li nemurim trecerea prin Brașov, cu Eminescu omul, ca și cum l-am întîlnit acum, de curând, pe stradă.

Nu vreau să spun nici un cuvânt despre Eminescu săracul, cel cu hainele ponosite. Descrierile abundă în amintirile prietenilor. În amintirea noastră să rămînă zeul. Pe umerii și conștiința contemporanilor să cadă răspunderea vieții lui, pe care n-au știut să i-o elibereze de mizeriile zilnice ale unu zeu prea puțin descurcâreț pe pământ.

Câteva lucruri, pe scurt, aș mai adăuga. Iubea limba vechilor cărți bisericești. Cunoscutul lingvist Moses Gaster se ducea la dânsul să citească vechi texte din manuscrise — pe care le avea Eminescu — din *Viețile Sfinților* și din alte cărți. Odată i-a dat în dar un manuscris cu *Vița Sfântului Vasile cel Nou*, în care se vorbea mult de iad. Și i-a zis: „Drept pomenește și ca să știi ce te așteaptă (iadul, căci Gaster era evreu n.n.), ține aici manuscrisul acesta!” Eminescu, zice Gaster, „nu se sătura de limba veche și frumoasă din acele texte”. De altfel și Eminescu însuși a mărturisit aceasta de mai multe ori, anume că limba lui venea din limba cărților bisericești. Se știe de asemenea că a spus că „Biserica este mama neamului românesc”. Mergea des pe la mănăstiri, Neamtu, Râșca, Agafon și multe altele. De la maica Zenaida de la Agafon a cules povestea lui Călin.

Cultura lui, se știe bine acum, nu numai pentru că ne-au spus-o biografii dîntăi, și Vlăhuță în chip direct, „era vastă” și din toate domeniile. L-a preocupat sanscrita, a tradus *Die Kosmogonie der Inder* (Cosmogonia indienilor) de Martin Hang, ca să nu mai vorbim de Platon, Kant, de Schopenhauer, de cultura lui de nivel european, cum spunea Titu Maiorescu, de poezia germană despre care îi plăcea întotdeauna să vorbească, și de câte altele. Pentru fiecare domeniu de preocupări ar trebui studii anume. Heimann Hariton Tiktin, celebrul autor al unui Dicționar româno-german, republicat de curând cu note critice de mare erudiție de către Paul Miron din Freiburg, Germania, la Wiesbaden în 1988—1989, deci acest celebru Tiktin mărturiseste: „Am petrecut cu Eminescu ore minunate în discuții filosofice... El m-a înfiat în literatura română de la începuturile ei și, prin el, am cunoscut limba poporului... Lecturile făcute împreună cu Eminescu și explicațiile pe care mi le-a dat cu această ocazie acest excelent cunoscător al limbii sale materne, mi-au prilejuit o multime de constatări lexicologice, gramaticale, literare și istorice, pe care le-am înregistrat pe îndeasă...”

Cei care cred că pot face poezie din nimic ar trebui să intre puțin în perioada de formație și în toată viața cărților și a culturii în existența lui Eminescu. Căci nu e de ajuns să faci versuri „ce din coadă au să sune”! Evident, Eminescu a avut și ceva în plus care a fost numai al lui, darul Providenței descărcat din belșug peste el, fără margini și fără măsură. Dincolo de orice măsură. Găsea uneori rime surprinzătoare, absente din poezia de până la el. De pildă *sine-mi cu inemi, luminându-l cu gândul*, sau

Sus inimile voastre! Cântare aduceți-
El este moartea morții și învierea vieții, desigur fiind vorba de Iisus.

teu: suntem oameni adevărați!” (25).

14 „Pescuitorul de bureți de mare — Nemurirea”, p. 86.
15 Ibidem, p. 86.
16 Ibidem, p. 90—91.

17 „Pescuitorul de bureți de mare — Sotir”, p. 92—93.
18 Constantin Noica, *Devenirea întru ființă. I. Încercare asupra filosofiei tradiționale. II. Tratat de ontologie*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1981, p. 24—26.

19 „Pescuitorul de bureți de mare — Bakar”, p. 37.
20 Ibidem, p. 45.
21 Ibidem, p. 47.
22 Ibidem, p. 50—51.
23 Vezi ediția franceză Gallimard, 1968, p. 442.
24 „400 scrisori...”, p. 355—356.
25 Eleni Kazantzaki, „Neimpăcatul”, p. 308 și 340.

Revista de Istorie Militară, București, a conferit I. P. S. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Transilvaniei următoarea Diplomă scrisă în grai vechi, pe pergament cu chenare colorate,

H R I S O V

Am cugetat și am dzis:
La giudețul sufletului cu Clio se cuvine aiastă dreaptă
cinstire domniei Sale

I. P. S. Antonie Plămădeală

pentru credința, destoinicia, vrednicia, arătate în
măistrea lucrare a sa

BISERICA ZIDITĂ ÎN SUFLET

și rugăm și pe alți frați ai noștri care se vor învrednici
a lucra întru binele țării acesteia și neamului românesc,
să obləduiască hrissovul în bună și rodnică rânduială.

S-au scris acestea aici la București, capitala
României în Casa Oștirii, ziua a doua, luna lui martie
la Anul Domnului 1993.

Pentru încredințare
Căpitan Comandor
ILIE MANOLE

Din învățătura Sf. Ap. Pavel contra beției

Învățătura Sf. Ap. Pavel contra beției se găsește expusă în epistolele sale. S-o cercetăm.

1. „Să umblăm cuvincios, ca ziaua: nu în ospete și în beții (sublinierea noastră), nu în desfrânări și în fapte de rușine, nu în ceartă și în pismă” (Rom. 13, 13).

2. „Bine este să nu mănânci carne, nici să bei vin (sublinierea noastră), nici să faci ceva de care frațele tău se poticnește, se smintește sau slăbește (în credință)” (Rom. 14, 21).

Decât să bei și să te imbeti, mai bine este să nu bei vin și nici o băutură alcoolică. Căci omul beat este în stare să facă orice rău contra aproapei lui. Și chiar dacă nu-i faci nici un rău aproapei lui, îl slăbește pe acesta în credință.

3. „Dar eu v-am scris acum să nu vă amestecați cu vreunul care, nemindându-se frate, va fi desfrânat, sau lacom, sau închinător la idoli, sau ocărător, sau bețiv (sublinierea noastră), sau răpitor. Cu unul ca acesta nici să nu ședeți la masă” (I Cor. 6, 11).

4. „Nu știți, oare, că nedreptii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu? Nu vă amăgiți! Nici desfrânații, nici închinătorii la idoli, nici adulterii, nici malahieni, nici sodomiiți, nici furii, nici lacomi, nici bețivii (sublinierea noastră), nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu (I Cor. 6, 9—11).
Oamenii bețivi, care mor în

stare de beție, nu se mântuiesc. Oamenii bețivi, care mor fără să se spondească și fără să se împărțasească, nu se mântuiesc. Nu este nimenea oprit de la bătuturile alcoolice. Fiecare are dreptul a le consuma, dar fiecare are și datoria de a nu se îmbăta.

5. „Ori de mâncați, ori de beți (sublinierea noastră), ori altceva de faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți” (I Cor. 10, 31).

Atâta timp cât omul nu se îmbăta, băutura lui este spre slava lui Dumnezeu. Dar, când omul se îmbăta, băutura lui nu este spre slava lui Dumnezeu, ci spre slava satanei.

6. „Faptele trupului sunt cunoscute și ele sunt: adulterul, desfrânarea, necurăția, destrăbălarea, închinarea la idoli, fermecătoră, vrăjile, gâlcevicele, dezbinările, pizmuirile, uciderile, bețiile (sublinierea noastră), chefurile și cele asemenea acestora, pe care vi le spun dinainte, precum dinainte v-am și spus că cei ce fac unele ca acestea nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu” (Gal. 5, 19—21), adică nu se mântuiesc, între care intră și bețivii.

7. „Nu vă îmbățați de vin, în care este pierzare, ci vă umpleți de Duhul” (Efes. 5, 18).
Sf. Ap. Pavel nu spune să nu bem vin, ci să nu vă îmbățați de vin. Atâta timp cât nu ne îmbățăm de vin nu este pierzare, dar din momentul când ne îmbățăm de vin, începe pierzarea, adică pierderea mântuirii sufletului.

COLȚUL TINERETULUI:

Formați-vă voința și caracterul moral

Pilat a zis către popor: „Iată Omul” (In. 19, 5)

Școala românească de toate gradele voințe să dea tineretului țării o educație integrală în centrul căreia să stea formarea caracterului moral.

Caracterul este zestrea morală cea mai prețioasă a omului, mai mult decât talentul și geniul, decât știința și cultura, pentru că el este fundamentul demnității sale personale, este onoarea sa.

Experiența ne arată că omul de caracter este mai mult decât toți; el este căutat, apreciat, stimat și iubit; în timp ce omul fără caracter, este disprețuit, ocolit, respins și urit de toți. El nici nu contează ca om, ci ca un lucru fără valoare și aceasta este o rușine și o mare degradare.

Caracterul, zice Lacordaire, este energia ascunsă și stătutică a voinței care dinamizează și inspiră gindurile, determină atitudinile și comportamentul moral și social. Cu alte cuvinte omul de caracter este credincios în planurile și convingerile sale, este hotărât în scopul propus și ferm în mijloacele pe care le alege. Este nestrămutat în cuvânt și faptă, și poate să înfrunte toate formările cu cel mai mare curaj.

Formarea caracterului ține de formarea voinței morale, adică de armonizarea acesteia cu idealul moral din care rezultă însăși virtutea. Poetul și filozoful german Novalis (+1802) a spus pe bună dreptate că, un „caracter este o voință desăvârșită formată” (Foerster).

De aici rezultă că puterea caracterului este direct proporțională cu tăria voinței morale perfect educată, îndreptată către disciplina vieții interioare, către autoeducație. Sunt oameni care au voința tare pentru cuceriri exterioare, dar sunt slabi când este vorba de-a se cuceri pe ei înșiși, de-a se autoformă, de-a se stăpâni pe sine și de a deprinde anumite virtuți. Acesta este cazul lui Alexandru Macedon, care a supus Asia și a ajuns până la porțile Extremului Orient, dar n-a putut să se înfrângă pe sine, n-a fost în stare să-și păstreze castitatea vieții de la vârsta de 25 de ani pe care a elogiat-o, dar a căzut pradă desfrâului, murind la 33 de ani.

Oamenilor de felul acestui împărat cu voință unilaterală le lipsește energia spirituală și curajul moral de autosupraveghere și autodisciplinare, din care cauză nu-și pot coordona și nici îndrepta manifestările către o țintă mai înaltă, către un ideal moral superior. Ori, fără o voință puternică, în stare să organizeze armonios viața interioară, să controleze mișcările inimii și să le îndrepte către imperatiile vieții morale, toate cuceririle exterioare ale vieții omenești sunt de mică valoare. Cuceririle exterioare au pret numai dacă le guvernează o voință morală, care se îndreaptă și realizează binele în chip statornic. Astfel accentul cade pe formarea voinței morale, singura în stare să scoată viața individuală din sfera impulsurilor inferioare, din robia patimilor și a instincților denaturate. Numai voința morală, călăuzită de lumina unei conștiințe treze, poate curăți ungherele întunecoase ale gândurilor viclene, unde se cuibăresc germeniilor tuturor răutăților, alimentate de lenea sufletului, de apatie, de lipsa de voință sau de o voință deformată.

Baza caracterului moral este, deci, voința morală, iar formarea ei este de o importanță capitală pentru viața noastră personală, dar în egală măsură și pentru profesiunea însăși. Pentru că este clar, de o voință bine educată depinde caracterul moral și numai cel ce are bine format acest caracter este vrednic să conducă pe alții. Cu alte cuvinte, cel ce știe ce vrea și cel ce este capabil să biruiască toate piedicile și să facă toate jertfele pentru triumful virtuții, merită să fie păstor de suflete, poate să se dea pe sine exemplu de urmat pentru alții. Verba volant, exempla trahunt. Exemplele sunt caracterele care trag după sine masa credincioșilor.

Noi voim ca fiecare din voi să devină un caracter ferm, bun slujitor lui Dumnezeu și oamenilor. Dorim să vă formați după pilda Mântuitorului Hristos, prin excelență, Omul cel mai de caracter, cu o voință religioasă-morală desăvârșită, peste toate suferințele și jertfele, căruia dusmanii nu l-au aflat nici o vină, iar Pilat l-a arătat lumii și istoriei ca demn de urmat și de cinstit în etern, rostind: „Iată Omul” (Ioan, 19, 5).

Exemplul Său de caracter a prins în sufletul Apostolilor și al credincioșilor Săi, în Martirii și Sfinții, care L-au urmat până la moarte.

Ca viitori preoți, dragi tineri teologi, trebuie să mergeți pe urmele Lui. Să vă formați voința morală ca să fiți oameni de caracter, după voia lui Dumnezeu și cu demnitate, în mijlocul credincioșilor din parohie.

Pr. prof. Simion Radu

Consumarea rațională a băuturilor alcoolice nu este un păcat, ci consumarea lor excesivă este un păcat. Cine nu este în stare, să nu le consume.

Beția este una dintre cele mai mari patimi ale omului. De ea se

poate scăpa numai când omul nu bea deloc.

Cine moare în stare de beție acela nu se mântuiește și cazuri de acestea sunt destule.

[Protos. Ipolit Ciubotaru]

Un Stroescu din Basarabia...

(Urmare din pag. 1)

rentă și profesor român, subvenționate de el. Rectorul Universității a avizat favorabil, însă Ministrul Instrucțiunii Publice și al Cultelor a respins, „cu indignare”, generoasa ofertă (se afla la Ministerul Instrucțiunii și al Cultelor prințul D. A. Tolstoi, înveterat reacționar antibasarabeian, care l-a trimis, în Basarabia, ca Arhiepiscop pe furiosul țarist Pavel Lebedev (1872—1882), poreclit *româniolag* (mîncător de români), pentru represaliile și rigorile sale antiromânești).

Oprît, în acest chip brutal, de oficialitatea optuză rusească de a ajuta cultura românească și poporul din Basarabia, Mihail V. Stroescu, după ce a înființat în localitatea Costești-Bălți, unde avea moșie și conac, un Dispensar medical și l-a înzestrat cu toate cele necesare — clădire, sală de consultație, săli de spitalizare, ustensiile medicale, mobilier, locuință pentru medic (un francez), Mihail V. Stroescu a lăsat Basarabia și a venit în România, la București, confirmând adevărul istoric formulat de transilvăneanul Ioan Slavici, că „la București răsare soarele pentru românii de pretutindeni”.

Mihail V. Stroescu s-a stabilit în București. A donat Regatului Român suma de 50 000 (cincizeci mii) ruble, în efecte de bancă, cu beneficiu anual de 2700 ruble, și a constituit Fondul Cultural „Mihail și Eliza Stroescu” pentru școli sătești, a înființat două complexe școlare, cu toate treptele: grădinițe de copii pentru vârsta de 6 ani, școala primară pentru copii de 7—12 ani și școala pentru adulți 13—17 ani. Un complex l-a localizat într-o comună din județul Tutova, ca să fie aproape de Prut și de Basarabia și l-a dedicat nominal „Elena Stroescu Basarabeancă”, al doilea complex, în Dolj, aproape de Craiova, dedicat nominal „Mihail Stroescu-Basarabeian”. A înființat și a subvenționat 10 (zece) școli primare model (basarabeianul Ioan Pelivan, mandatarul testamentar al lui Mihail V. Stroescu a vizitat două din aceste școli, una în localitatea Oancea-Galați, alta în Tirgu-Neamț).

Mihail și Eliza Stroescu au donat sume substanțiale de bani („cu-coșei” cum au fost numiți) Ateneului Român, care lansase o chetă publică cu deviza memorabilă „Dați un leu, pentru Ateneu”, Ori elina-tului „Doamna Elena”, Societății „Curtea de Argeș” și altor asociații și așezăminte filantropice, fapte pentru care Mihail și Eliza Stroescu s-au pomenit și s-au înscris în *Cartea de Aur a donatorilor*, editată de Casa Școalelor, București, 1901, p. 62—67, cu portrete (la portretul lui Mihail V. Stroescu eronat anul nașterii 1848 (!) și al morții — 1888 (!)).

Până la 1900, din fondurile Fundației Culturale Mihail Stroescu, s-au construit localuri de școli primare sătești, s-au ajutat elevi și învățători, și mai erau bani (*Cartea de Aur a donatorilor*).

În anul 1886, Mihail V. Stroescu a plecat din București, a trecut Carpații, în Transilvania, să-i ajute și pe românii transilvăneni, premergându-i fratelui mai mic, Vasile V. Stroescu. S-a oprit la Brașov.

În orașul de sub Tâmpa trăia preotul-protopop și profesor Bartolomeu Baiulescu, bărbat întreprinzător și realist. A fondat și conducea, din 1869, „Asociația pentru sprijinirea învățătorilor și sodalilor (studenților) meseriași români”, o Bancă a meseriașilor români de credit și depunerii, a editat, din 1886 publicația „Meseriașul Român” — foaie de învățură și petrecere, alcătuită pentru meseriași și toți iubitorii de școala, și întretinea o Școală românească de meserii. Asociația și Școala de meserii erau patronate de Biserica Adormirii din

Brașov, unde protopopul Bartolomeu Baiulescu era paroh și apela la donațiile credincioșilor.

Mihail V. Stroescu a aflat de isprăvile sociale și culturale românești ale protopopului Bartolomeu Baiulescu, a căutat să-l cunoască personal, s-a dus la el acasă, au vorbit, s-au înțeles foarte bine, i-a donat, pentru Asociație suma de 50 000 (cincizeci mii) de franci (napoleoni). Fiica protopopului, profesoara Maria Baiulescu a relatat peste ani:

„L-am cunoscut personal, în tineretea mea, pe generosul Mihail Stroescu, la o vizită, în casa părintească. A predat tatălui meu suma de 50 000 franci, pentru Asociația pentru sprijinirea învățătorilor tinerilor români ucenici și sodali la meserii. Donația a făcut-o în numele „Mihail și Eliza Stroescu”. A rămas și a stat la noi la un ceai. A doua zi a plecat... Din veniturile donației, a informat Maria B. Baiulescu, s-au îmbrăcat — și se îmbracă și astăzi (1937 n. n.), în fierea e an, copii de meseriași. La dorința sa, au venit și au învățat la Școala de meserii din Brașov 26 de tineri din Birlad, în fiecare an, de atunci, a mai relatat fiica protopopului, se face, în Biserica din Cetatea Brașovului (Biserica Sf. Nicolae din Schei) pomenirea acestor buni români — Mihail și Eliza Stroescu din Basarabia. (Ioan Pelivan, *Două documente privitoare la Mihail Stroescu*, „Luminătorul”, nr. 10—12/1943, p. 664—667). Profesoara Maria B. Baiulescu s-a referit, nominal, la Mihail și Eliza Stroescu și la donația lor memorabilă, la un Congres al Reuniunii Asociațiilor Femeilor Române, în calitate de președintă a Asociației Femeilor române din Transilvania.

Tot acum, în drumul la românii transilvăneni, Mihail V. Stroescu a donat suma de 25 000 (douzeci și cinci mii) de franci Asociației pentru literatură și cultura poporului român — ASTRA — din Sibiu.

Mihail V. Stroescu a decedat prematur, în anul 1889 (avea 53 de ani), la Costești, în Basarabia. În testamentul său, scris, semnat și legalizat în același an, a prevăzut, ca înmormântarea să fie cât mai simplă (să nu depășească o sută de ruble) și să se dea la 20 (douăzeci) de familii să-ace câte o vacă cu vitel, și donații bisericii.

Își se recunosc, postum, sentimentele și faptele filantropice, culturale, patriotice ale basarabeianului Mihail V. Stroescu (*Enciclopedia Română MINERVA*. Cu peste 1000 clișee în text, Cluj, 1929, p. 896).

Poeta Zorica Lațcu

(Urmare din pag. a 2-a)

Anii, atâția la număr, m-au îndepărtat de astfel de gingașe foșnete. Zorica Lațcu intrase sever în conul de umbră. Dar, iată că în *Săptămâna*, cu ironii nepermise, Eugen Barbu, la Poșta redacției, mi-o aduce, cu amărăciuni, în față: „Zorica Lațcu din Brașov cere, trimițând poezii, să o scoatem din anonimat”.

În schimb, peste alți ani, înseninat și bucuros, citeam în *Astra* de la Brașov, un frumos florilegiu de versuri ale fostei mele kolege din Cluj. Am felicitat epistolar pe redactorul șef. Răspunsul, adresa: Zorica Lațcu, Brașov, str. Matei Basarab, nr. 16 (cred).

Mă căznesc a-mi aduce aminte. I-am scris? Nu i-am scris? Documentarist, cum îmi place să mă stimez, regret că nu posed nici o relicvă păstrată de la poeta.

Consolare aducându-mi, acum, părintele Irinei Crăciun cu minunata evocare.

Cu publicarea poeziei *Cer nou*, semnată Zorica Teodosia Lațcu. Vecinică amintire.

Prof. Stavrofor EMILIAN CIORAN:

Șapte generații de preoți și protopopi din aceeași familie:
Barcianu (1699—1903), Sibiu 1991.

Istoria neamului românesc, până „în vremurile din urmă, este în mare parte o istorie de „preoți și sate”. Această afirmare e pur și simplu adevărată pentru că mulți dintre preoți s-au remarcat prin acțiuni și au lăsat o dără de lumină, prin însemnări prețioase și unorii prin scrierile lor, cum au făcut așa-numiții preoți cărturari. Păstorii sufletești ai satelor au fost totodată și apostoli ai neamului, vestitori ai unor vremi ce va să vie; incendiatori ai inimilor și ostași neînfricați ai neamului”, cum se exprimă Octavian Goga. Din șirul acestor preoți fac parte și cei din familia Barcianu din Râșnariu lui Octavian Goga, „oameni ai cărții dar și ai voinței, rășinării care au înfățișat totdeauna expresia purității de conștiință”.

E vorba de comuna Râșinari, în care, conform unei tradiții erau mai mulți preoți, unorii câte 6—9—11, iar preotul în funcțiune îl avea pe feciorul său, altul avea pe ginerele său, iar după moartea titularului ei îl urmau în locul lui, cu un drept de succesiune câștigat.

Preoții care fac parte din lucrarea de care ne ocupăm din familia băștinașilor sunt următorii: 1) Protopopul Coman Bîrsan (1699—1804), 2) Preot Stav. Popovici cel bătrân (1768—1808), 3) Preot Sava Popovici cel tânăr (1765—1865), 4) Preot Daniil Popovici (+1810), 5) Daniil Popovici (1788—1866), 6) Preot Sava Popovici Barcianu (1814—1874), 7) Prof. Dr. Daniil P. Barcianu (1847—1903).

Autorul Emil Cioran face biografia acestor preoți. Astfel ne informează că primul numit Coman Bîrsan a trăit 105 ani. A fost hirotonit de episcopul Clement al Râmnicului și astfel s-a pus în legătură, pe calea aceasta, cu frații de dincolo. Tot așa și al doilea preot Sava Popovici, a fost hirotonit tot la Vilcea. Acesta a fost sfetnicul episcopilor sărbi, care locuiau la Râșinari. De la Sava Popovici au rămas prețioase manuscrise cu caracter religios, istoric, geografic și chiar juridic, precum: *Îndreptarea păcătoșului... Datoria păstorului duhovnicesc*, *Cele opt glasuri*, *Minunile Maicii Domnului*, *Geografia*, *Vasile Macedon*, *Impărația lui Teodosie Grecul*, *Ist. Sf. Varlaam*, *Cazanii*, *Despre căsătorie*, etc. Apreciindu-se aceste manuscrise istoricului Ion Lupăș spunea: „Preotul Sava Popovici izbuteste să încadreze în formulele tradiționale de cuvântări bisericesti un scurt istoric despre originea daco-romană și despre continuitatea neamului nostru în Ardeal, înainte de apariția cărții lui P. Maior: *Istoria pentru începutul Românilor în Dacia*”.

Unii dintre preoți, precum a fost Daniil Popovici cel tânăr, au vădeat ca portul tradițional al comunei să nu-și piardă caracterul etnic. Astfel își pune semnătura pe o hotărâre a Juraților și fruntașilor satului în care se spune între altele: „Văzând că portul muierilor ne-trebnic este, adică pe capul lor pun păr strein, chibzuiesc ca femeile să se îndestuleze cu părul lor și de aici încolo (din 1823) femeile să se obișnuiască a purta portul sălășitean. Care femeie nu se va supune acestei rînduiri de obște folositoare să plătească zece sloți de argint și 25 de vârgașe pe pielea goală...”.

Această hotărâre au încălțit-o 23 de fruntași ai satului, în frunte cu preoții și dascălii.

Pr. Sava Popovici Barcianu (1814—1879) era prețuit de mitropolitul Șaguna, care l-a numit profesor la „Teologia Andreiană”. În această calitate de profesor a publicat un manual de gramatică a limbii germane și un dicționar german-român și alte manuale.

El a fost un mare român. Împreună cu alți doi delegați din Râșinari a participat la Adunarea de la Blaj din 1848. A fost și la Viena, împreună cu mitropolitul Șaguna. El a purtat corespondența cu Avram Iancu. A fost și duhovnic militar. Era de asemenea bun orator și pictor.

În ce privește Dr. Daniel Barcianu, al șaptelea urmaș din aceeași familie preotească, acesta era unul dintre cei mai erudiți preoți ai epocii sale (1847—1903). Autor didactic, scriitor, era și secretarul Astrei și Președintele Reuniunii învățătorilor români. Era un om model de caracter, de-o hărnicie uimitoare. „Decât să vorbești nimicu-i mai bine să-ți inchipui că ai o piatră în gură și nu poți vorbi”, spunea el.

În partea a II-a a cărții autorul redă predici model ale preoților din Râșinari, precum la: Sfințirea steagurilor, *Despre originea românilor*, *Lumina minții*. La hramul școlilor, La anul 1848, La aniversarea mitropolitului Șaguna etc.

Lucrarea conține mai multe reproduceri fotografice, care o fac și mai atractivă. În final găsim o Postfață semnată de părintele profesor Dr. T. Bodogae, care face aprecierea materialului cuprins în carte subliniind mai ales valoarea ei cultural-națională. Referitor la autorul ei, Păr. Bodogae îl caracterizează ca pe un „slujitor al unor idealuri înalte”.

Desigur în calitate sa de istoric consacrat părintele profesor Dr. T. Bodogae și-a adus contribuția „În elucidarea unor date” și în alte probleme de strictă specialitate.

Cartea se citește ușor. Temele sunt variate și antrenante. Autorul E. Cioran se dovedește un spirit creator. Forma cărții corespunde conținutului. Hirtia de calitate, tiparul select. Citind-o ne îmbogățim sufletește.

Nicolae Neaga

Hristos și tineretul*

Vreamea noastră e vremea tăineretului. O lume veche se dă-rămă, o lume nouă își caută formele de viață. Pulsul ei zvăcește în artele tineretului. Pulsul său de neliniște, întretăiat de nesigurante, biciuit de enigme.

Între acestea, creștinismul e punctul culminant care solicită psihologia zbuciumată a generației tinere. Problema raportului dintre tineret și creștinism nu e azi o problemă numai de cateheză și de pastorală, în care Biserica s-a aibă inițiativa, ci și o problemă de atitudine a societății, în general, a școlii, în special. Cred că trebuie să considerăm raportul dintre tineret și creștinism sub unghiul inițiativei tineretului de a se apropia de Iisus Hristos. Aceasta mi se pare a fi trăsătura fundamentală a demersului educativ de azi.

Eforturile noastre se vor împlini numai în măsura în care tineretul va înțelege însemnătatea covârșitoare de acoperământ spiritual pe care o are Biserica stră-nă în viața acestui popor. Valurile vremii ne fac să nu mai vedem azi în Biserica un simplu monument venerabil ce aparține trecutului, ci o putere vie și actuală, o pârghie necesară a zbuciumatei vieți prezente. Criza contemporană nu e numai economică nu e numai financiară, nu e numai politică, nu e numai socială, nu e numai morală; ea e și o criză ontologică, pentru că pune, din nou, problema originii vieții și, deci, a destinului omnesc. Aceasta mă face să cred că tineretul nostru nu va întârzia

să descopere punctul arhimedice al existenței, principiul spiritual al creștinismului. Va fi în stare de-a-bia atunci să audă îndemnul din veac: „Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați, căci cu noi este Dumnezeu”.

„Cine se integrează în biserică intră cu adevărat în veșnica familiaritate morală a neamului său”, zicea cândva Nichifor Crăinicu. Dincolo de valoarea lor afostică, neperisabilă, cuvintele exprimate azi permanentă voință a poporului român de a găsi în Biserica marele liman unde sufletele biciuite de viscolurile istoriei ancorează în certitudinea metafizică a credinței.

Trăim, după spusa inspirată a scriitorului și ierarhului Bartolomeu Anania, „drama libertății”: „Atâta vreme cât propria ta libertate se zbuciumă în interiorul libertății divine, riscul nu mai este nici o importanță, chiar dacă ieși înfrânt, îl ai pe Dumnezeu de partea ta”.

Prea Sfințite Episcop, întămi-nându-vă cu salutul evanghelic: „Binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului”, vă rugăm ca prin luminile cuvântului Prea Sfinției Voastre să faceți să-L avem astăzi, mai mult ca oricând, pe Dumnezeu de partea noastră.

* Cuvânt rostit de dl. director al liceului din Copșa Mică, cu prilejul vizitei făcute la acest liceu de P. S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul.

INFORMAȚII

— Marți, 11 mai a.c., I.P.S. Sa a primit la Resedința Mitropolitană din Sibiu o delegație AIDROM, condusă de P.S. Nifon Ploieșteanul.

— Miercuri, 12 mai a.c., I.P.S. Sa a primit pe Dr. Glen Garfield Williams fost secretar general al Consiliului Bisericii Europene, aflat în vizită în țara noastră.

— În aceeași zi, I.P.S. Sa împreună cu distinsul oaspete și soția acestuia au vizitat Mănăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus (jud. Brașov).

Tot miercuri, I.P.S. Sa a primit pe monahul Rafael Noica, fiul filozofului C-tin Noica, împreună cu monahul Simeon, ambii viețuitori în obștea Mănăstirii Sf. Ioan Botezătorul din Anglia.

— Joi, 13 mai a.c., I.P.S. Sa a luat parte la banchetul festiv al absolvenților Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, prilej cu care s-a adresat tinerilor teologi absolvenți.

— Vineri, 14 mai a.c., I.P.S. Sa a luat parte la Sesiunea Științifică comemorativă: centenarul Gheorghe Barițiu, organizată la Sibiu în Aula Bibliotecii „Astra”, prezentând comunicarea „Barițiu și Șaguna”.

— Sâmbătă, 15 mai a.c., I.P.S. Sa a oficiat împreună cu un sobor de arhierie și preoți, slujba TE DEUM-ului pe Câmpia Libertății din Blaj, cu prilejul împlinirii a 145 de ani de la istorica Adunare Populară care a avut loc pe Câmpia Libertății. Au fost de față reprezentanți ai Președinției României, ai Senatului și ai Camerei Deputaților, autoritățile civile și militare ale jud. Alba și Mureș.

După slujba TE DEUM-ului, I.P.S. Sa a oficiat slujba de sfințire a crucii închinată memoriei lui Avram Iancu, ridicată pe Dealul Crucii Iancului din orașul Blaj.

Au fost prezenți și au oficiat atât la slujba de Te Deum, cât și la sfințirea crucii, ierarhi și preoți ai Bisericii Catolice de Rit Bizantin din România.

— Între 18—21 mai a.c., I.P.S. Sa a participat la Simpozionul „Onisifor Ghibu, 110 ani de la naștere”, organizat la Chișinău, Republica Moldova, unde a prezentat comunicarea „Onisifor Ghibu și realitățile profesionale din Transilvania”.

— Joi, 27 mai a.c., zi în care Biserica noastră strămoșească prăznuiește Ziua Înălțării Domnului la Cer și deopotrivă Ziua Eroilor, I.P.S. Sa Dr. Antonie Plămădeală a oficiat alături de un ales sobor de preoți și diaconi slujba de pomenire a eroilor neamului la cimitirul eroilor din Dumbrava Sibului, precum și monumentul comemorativ ridicat în fața U.M. 01512 din Sibiu.

Au luat parte autoritățile civile și militare ale județului, veterani de război, elevi și studenți, numeroși cetățeni ai orașului.

Ca de fiecare dată, I.P.S. Sa s-a adresat cu un cuvânt de suflet și simțire românească și creștinească către cei prezenți, îndemnând la urmarea și imitarea faptelor eroice săvârșite de vrednicii noștri înaintași.

— În aceeași zi, I.P.S. Sa a rostit un bogat cuvânt de învățătură legat de praznicul Împăratesc al Înălțării Domnului, în Catedrala Mitropolitană din Sibiu.

— Sâmbătă 29 mai a.c., I.P.S. Sa a făcut o vizită de lucru la Șantierul noului ansamblu monahal de la mănăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus, jud. Brașov.

— Duminică 30 mai a.c., I.P.S. Sa a săvârșit slujba de sfințire și Sf. Liturghie arhierescă la biserica „Cuv. Paraschiva” din Porumbacu de Sus, Răsăritean, eveniment despre care apare un reportaj separat.

Arhid. Visarion Bălțat

— Sâmbătă, 1 mai 1993, P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul a slujit Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană din Sibiu, la sfârșitul căreia a adresat un cuvânt de îndemnare și a deschis lucrările Adunării pe Țară a Tineretului Oastei Domnului. Au participat peste 700 de tineri din toată țara, care au dezbătut împreună tema: „Hristos în noi nădejdea slavei”, cu subtitlurile: *Tineretul în Școala lui Hristos; Tineretul pe calea ascultării de Hristos; Tinerii, mădulare vii ale Trupului lui Hristos; Tinerii între Duhul lui Hristos și duhul lumii și Tineretul și misiunea creștină.*

— Duminică, 2 mai, din încredințarea I.P.S. Mitropolit Antonie, P.S. Sa a slujit Sf. Liturghie în parohia vacantă Comăna de Jos (prot. Rupea), suplinită de vrednicul preot pensionar Ioan Botoman. Au vorbit P.C. pr. Gh. Papuc, consilier cultural, P.C. prot. Gheorghe Oprea, P.S. Sa și P.C. Ioan Botoman. În aceeași zi s-a săvârșit vecherina la parohia Iași (prot. Făgărăș).

— Miercuri, 5 mai 1993, P.S. Episcop-vicar Serafim s-a întâlnit din nou cu profesori și elevi de la Școala Normală din Sibiu, cărora le-a vorbit despre: Fundamentele credinței creștine.

— Duminică, 9 mai, a.c., P.S. Sa a slujit Sf. Liturghie în capela nou construită a parohiei Sibiu-Triaș. La priceasnă, a predicat P.C. pr. Gh. Papuc, iar la sfârșitul Sf. Liturghii P.S. Sa. Părintele protopop Luca Dănilă și C. pr. Vasile Ghișoiu (paroh) au prezentat eforturile depuse de credincioși pentru ridicarea capelei și înfrumusețarea ei.

— Între 10—22 mai a.c., P.S. Episcop-vicar Serafim a avut ca oaspete pe Părintii Rafael (fiul filozofului Noica) și Simeon (de origine elvețian) de la mănăstirea ortodoxă Sf. Ioan Botezătorul din Essex (Anglia), pe care i-a condus în Țară pentru a cunoaște Biserica noastră și a se întâlni cu tinerii ortodocși din diferite centre universitare. Astfel de întâlniri, deosebit de fructuoase, au avut loc la Sibiu, Alba Iulia, Cluj-Napoca, seminariile de la Neamț și Agapia, Iași, Galați și București.

De Sf. Împărați Constantin și Elena, P.S. Serafim a participat la Sf. Liturghie în mănăstirea Antim din București, după care a adresat un cuvânt de învățătură.

— Duminică, 23 mai 1993, P.S. Episcop-vicar Serafim a slujit Sf. Liturghie la Atel (prot. Mediaș), după care a botezat pe pruncii Nicolae Rusu, fiul preotului paroh. La priceasnă au vorbit P.C. prot. Ioan Găban și P.S. Sa. După masă, P.S. Sa a săvârșit Taina Sf. Maslu de obște în parohia Păuca (prot. Mediaș), împreună cu un sobor numeros de preoți și în prezența unui număr foarte mare de credincioși ortodocși și de alte confesii. P.S. Sa a adresat un cuvânt de învățătură și a transmis din partea I.P.S. Mitropolit Antonie aprecierea Centrului eparhial față de vrednicul preot paroh, ieromonahul Ignatie Vaida și Consiliului parohial. În drum spre Atel, P.S. Serafim a vizitat biserica din Copșa Mică, necorespunzătoare atât prin așezarea marginală, cât și prin dimensiunile ei extrem de reduse. S-a hotărât purtarea de tratative sub responsabilitatea părintelui protopop Ioan Găban pentru obținerea unei clădiri în centrul orașului, care să fie transformată în biserică.

— Luni, 24 mai, a.c., P.S. Sa s-a întâlnit cu profesori și elevi ai Colegiului Gheorghe Lazăr din Sibiu.

— De Înălțarea Domnului, P.S. Serafim a slujit Sf. Liturghie în cartierul Mihai Viteazul din Sibiu, unde se ridică o biserică cu hramul Înălțării Domnului.

— Duminică, 30 mai, 1993, la invitația P.S. Episcop Justinian al Maramureșului și Sătmarului, P.S. Serafim a oficiat Sf. Liturghie la biserica în construcție a Înălțării Domnului din Baia Mare, după care a participat la o mare Adunare a Oastei Domnului.

— Luni, 31 mai 1993, P.S. Sa a răspuns invitației Ligii Tineretului Ortodox din Arad, vorbind la Liceul Moise Nicoară despre „Liturghie și Scriptură”, în fața unui public numeros, în frunte cu P.S. Episcop Timotei al Aradului.

Diac. Dumitru Dura

DIN SF. SCRIPTURĂ:

Cel ce domnește între oameni cu dreptate, cel ce stăpânește cu temere de Dumnezeu, este ca lumina dimineții când răsare soarele.

(II Regi 23, 3—4)

Iată tu ești în necaz pentru că ești băutor de sânge.

(II Regi 16, 8)

Întâlniri de interes obștesc la Sf. Gheorghe

Din inițiativa inspectoratului școlar județean Covasna, reprezentat de dl. insp. gen. adj. Paul Voinescu, și protopopiatului ort. român Sf. Gheorghe, reprezentat de P.C. prot. Gh. Rățulea, joi, 20 mai 1993, la palatul culturii din municipiul Sf. Gheorghe a avut loc o consfătuire la care au participat directori de școli românești din jud. Covasna și preoți ortodocși din același județ, având ca temă predarea religiei în școală.

Au luat cuvântul atât directori cât și preoți care au expus modul în care această materie este văzută și predată în școlile respective, exprimându-se, între altele, cerința de a se înființa secții române la toate școlile din județ unde sunt cel puțin trei elevi români, cum sunt la școlile maghiare, notarea să se facă cu cifre ca la toate celelalte materii, trebuința manualelor de religie pentru toate clasele și a altor materiale cu conținut religios-moral.

Concluziile finale au fost în general pozitive, în sensul că orele de religie sunt apreciate ca bine-venite, efectul resimțindu-se deja în comportamentul multor elevi, că mulți preoți au răspuns și la alte chemări ale școlilor noastre din zonă, că frecvența a fost bună etc.

La consfătuire a participat și P.C. cons. Gh. Papuc, consilier cultural la Centrul arhiepiscopesc Sibiu.

În municipiul Sf. Gheorghe a luat ființă, în anul trecut, „Liga cultural-creștină Andrei Șaguna”, care are ca președinte de onoare pe I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Transilvaniei, Ligă care își propune o seamă de acțiuni nobile, de sprijinire pe linie culturală și bisericească a românilor din zonă și care editează o foaie lunară: *Oltuzul*.

Între acțiunile din anul trecut ale Ligii consemnăm organizarea la Sf. Gheorghe a unui festival de colinde, cu participarea unor formații din județ și din alte zone ale Țării, unele dintre aceste formații deplasându-se în parohii vacante de mai mult timp, din prot. Sf. Gheorghe, unde au încălzit sufletește pe credincioșii noștri, care luptă din răspuneri să-și mențină Legea și ființa națională. Între acțiunile mai importante pe care și le propune pentru acest an se înscriu: finalizarea și punerea în circuitul public a muzeului de sub catedrala ortodoxă din Sf. Gheorghe, unde există un spațiu propice pentru un astfel de așezământ; organizarea unor simpozioane consacrate împlinirii a 120 de ani de la adormirea în Domnul a marelui mitropolit Andrei Șaguna și a 100 de ani de la nașterea mitropolitului Nicolae Colan, fiu al jud. Covasna, ridicarea unor cruci de piatră pe locurile unde au fost bisericile ortodoxe românești dărâmate în timpul celor patru ani de ocupație maghiară (1940—1944), de cei ce ne acuză astăzi cu neobrăzare de „purificare etnică”, alcătuirea unor monografii etc.

Joi, 20 mai 1993, în sala mare a palatului culturii din municipiul Sf. Gheorghe a avut loc *Conferința anuală a Ligii cultural-creștine Andrei Șaguna*, în cadrul căreia au fost prezentate: Raportul comitetului de acțiune, susținut de dl. președinte Mugur Topolinski; Raportul comisiei de cenzori; Raportul de venituri și cheltuieli etc., și s-au ales noile organe de conducere ale Ligii, ca președinte dl. jurist Ioan Solomon din cadrul prefecturii jud. Covasna, din dezbaterele care au avut loc rezultând preocuparea participanților de a cultiva ideea de unitate a românilor din zonă, peste concepțiile politice care îi diferențiază.

De altfel, întregul comitet de conducere al Ligii este profund animat de această idee fundamentală, atât de necesară în momentul de față, „unirea-n cuget și-n simțiri” fiind forța care ne-a ajutat să depășim atâtea momente grele prin care a trecut poporul nostru.

I.P.S. Mitropolit Antonie a fost reprezentat la lucrări de către P.C. cons. Gh. Papuc, fiu al acelor meaeaguri.

Sfințirea bisericii din Porumbacu de Sus, prof. Sibiu

Nu departe de Avrighul lui Gh. Lazăr și la poalele Negoiiului se află Porumbacu de Sus, bisericește: răsăritean și apusean, fiecare cu lăcașul său de cult. Până în 1761, anul fatal pentru multe biserici și mănăstiri ortodoxe, când tunurile generalului catolic Bukow le-a dărâmat, ființa și în apropiere de Porumbacu de Sus o mănăstire, localității numind locul până astăzi: „la mănăstire”.

Actuala biserică din Porumbacu de Sus-Răsăritean, monumentală și încăpătoare, a fost ridicată în 1902, sub preotul Nicolae Solomon, careia i s-au făcut în mai multe rânduri reparații capitale, ultimele între 1989—1993, când biserica a fost imbrăcată și într-o plăcută haină picturală, executată de soția Livia și Virgil Pavel, prin purtarea de grijă a harnicului pr. paroh Nicolae Boboia și cheltuiala bunilor săi credincioși.

Astfel împodobită, biserica cu hramul Sf. Paraschiva din Porumbacu de Sus-Răsăritean a fost sfințită Duminică, 30 mai 1993, de către I.P.S. Mitropolit Antonie al Transilvaniei, căruia credincioșii i-au făcut o caldă primire, de la Sibiu fiind însoțit de P.C. cons. Gh. Papuc și P. Cuv. arhid. V. Bălțat.

Răspunsurile au fost date de un cor restrâns de elevi de la Seminarul teologic liceal din Cluj-Napoca și obștea credincioșilor.

În cadrul Sf. Liturghii, care a urmat după slujba de sfințire a bisericii, a fost hirotonit într-un preot tânărul ierod. Serafim Pătrunel de la Mănăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus.

La sfârșitul Sf. Liturghii, au vorbit P.C. prot. M. Lupu (Avrigh), C. pr. paroh N. Boboia și dl. Gavrilă Tiplic, fost director la școala din localitate, care a făcut un istoric al acestei așezări.

Cuvânt de învățătură a rostit apoi I.P.S. Mitropolit Antonie, care, după ce a felicitat pe preot și credincioși pentru lucrările realizate și pentru râvna lor pentru cele ale lui Dumnezeu, a zăbovit cu deosebire asupra comuniunii care se realizează între participanții la Sf. Liturghie, în biserică, cât și asupra Înălțării Mântuitorului și Pogoririi Duhului Sfânt.

C. pr. N. Boboia a fost distins și hirotesit într-un „conom stavrofor”, acte de apreciere înmânându-se credincioșilor: G. Tiplic, Gh. Lupu, cânt. bis., St. Lupu, epitrop, M. Darabant, consiliului și comitetului parohial.

La agapa care a urmat la câminul cultural, I.P.S. Sa a vorbit din nou credincioșilor despre unele păcate și virtuți, mulțumind totodată celor ce s-au ostenit cu organizarea praznicului.

A P E L

Pe drumul Brașov — Târgu Mureș, între dealurile comunei Bunești, în urmă cu doi ani, s-a pornit ridicarea unei mănăstiri de maici cu hramul „Sf. Gheorghe”. S-a ridicat corpul de chilii și suntem la turnarea fundației bisericii. Am lucrat ajutați de daniile credincioșilor din jur. Fondurile însă s-au epuizat.

Facem un apel de inimă pentru un ajutor în vederea îndeplinirii acestui vis, de a ridica o oază de viață duhovnicească de tradiție ortodoxă, într-o zonă lipsită de asemenea așezăminte duhovnicești.

Contul nostru este: Cooperativa de Credit Rupea BASA Rupea, nr. ct. 40 95 05, Mănăstirea Bunești, nr. ct. 325.07.01.03.

Cu alese mulțumiri,

Pr. Gh. Lup

Semnalăm... Semnalăm...

● *Alfa și Omega*, suplimentul de spiritualitate creștină al CO-TIDIANULUI (nr. 1, anul II, 1993), e plin de surprize. Un studiu despre „Asceza creștină” semnează cunoscutul arhimandrit Sofronie, ucenicul starețului Siluan din Muntele Athos. Arhimandritul Sofronie a întemeiat în Anglia o mănăstire ortodoxă unde, printre alții, viețuiește și părintele Rafael, fiul lui Constantin Noica. Nu de mult părintele Rafael ne-a vizitat la Sibiu și apoi a petrecut o vreme în meditație la schitul Păltiniș, prin geamul chiliei având în față mormântul tatălui său. Părintele Rafael e un om deosebit, un om duhovnicesc. Constantin Noica mi-a vorbit adesea despre dânsul cu căldură. Nu știu dacă îl înțelegea, dar îl iubea și cred că se bucura știind că cineva se roagă pentru dânsul.

Arhimandritul Sofronie definește asceza drept „un efort conștient, liber consimțit, de a atinge perfecțiunea”, iar în final „asceza devine în dezvoltarea ei o știință, o artă, o cultură”. Ea e o „victorie împotriva forțelor iraționale”. Autorul arată că scopul ascezei nu este negativ, ci se urmărește ajungerea la iubire. „Iubește”, e o poruncă pozitivă. Pasajii frumoase din studiu se referă la monahism, scoțându-i în evidență rosturile și frumusețea. (Trad. studiului, de Constanța Costea, din vol. *La Felicitate de conaitre la Voie*).

● În același număr din „Alfa și Omega” Costin Niculescu consemnează o convorbire cu părintele Placidie Deselles, cunoscut duhovnic, autor al multor cărți de spiritualitate. L-am cunoscut bine pe părintele Placidie pe când era călugăr romano-catolic. Ne-am întâlnit la multe congrese și simpozioane de spiritualitate în Occident, pe vremea când îmi făceam doctoratul la Oxford. După mai multe vizite la Muntele Athos și în România, Prea Cuvioșia Sa a trecut la Ortodoxie, împreună cu obștea sa catolică de la Aubazine, din Franța. Monahismul românesc l-a atras de la început. Aici l-a cunoscut pe părintele Cleopa. „Primul mare duhovnic pe care l-am întâlnit a fost în România, părintele Cleopa”, mărturisese părintele Placidie. A învățat multe din Ortodoxie și se află pe o autentică direcție de împăcare a *Tradiției de libertate*. Iată câteva principii care apar în convorbirea la care ne referim: *În duhovnicie nu există reguli generale; Tradiția este știința comună a Bisericii; canoele să le aplicăm cu economie*.

Prea Cuvioșia Sa crede că romano-catolicii nu vor abandona punctele în care diferă de ortodocși.

Știe ce știe! Că doar a fost romano-catolic! Noi mai credem totuși în dialog, mai ales când un catolic precum Prea Cuvioșia Sa a putut abandona totuși vechile convingeri!

Despre civilizația mondială actuală, părintele Placidie crede că e necreștină. El are în față un occident derutant. Biserica nu trebuie să se amestece în politică, mai spune, dar trebuie să combată ceea ce e contrar conștiinței creștine. Trebuie, adaugă el, să găsim calea de apropiere de omul zilelor noastre și să vorbim fiecarea după trebuințele lui (Traducerea convorbirii aparține d. Nina Cionca).

● La rubrica „Monahi de ieri”, tot în „Alfa și Omega”, Vlad Manițiu scrie despre „Părintele Paisie de la Sihăstria: punct de întâlnire — Poarta Raiului”. Părintele Paisie a murit în 1990. Am trăit cu el în aceeași mănăstire, la Slatina lui Lăpușeanu, mulți ani. L-am cercetat și la Sihăstria pentru sfat și binecuvântare. La fiecare despărțire de cineva, zicea: să ne întâlnim la poarta Raiului.

Di. Vlad Manițiu a realizat un portret veridic și frumos ilustrat. Părintele Paisie a intrat de mult în „Patericul românesc”. A se vedea cartea noastră „Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă” (Sibiu, 1983, p. 203, 216—218, 242) și *Patericul* din 1980 al părintelui Ioanichie Bălan.

În directă succesiune duhovnicească, pagina „Monahi de azi” traduce din revista americană „The Orthodox Word” (nr. 155, 1990, trad. Alexandru Ene) o convorbire dintre părintele Cleopa de la Sihăstria și monahul Atonit Damaschin. E o pagină antologică. Monahul atonit a știut ce să întrebe și a primit răspunsuri de înaltă gândire și simțire duhovnicească. Părintele Cleopa are imense resurse proprii, elaborează răspunsuri care îi vin din lecturi, dar mai ales din propria experiență de viață monahală, așa încât se distanțează firesc de textele altora, rămânând totuși în cea mai autentică tradiție monahală ortodoxă.

Părintele Cleopa are „cuvinte” care sunt ale lui, spontane și elaborate în același timp. Iată un exemplu în care nu numai perspicacitatea evitării căderii în ispită laudei de sine, în care îl atrăgea interlocutorul, dar și o dorință evidentă de a da exemple simple și grațioase, l-au făcut să răspundă la toate întrebările după cum veți vedea câteva exemple mai jos.

Părintele atonit l-a întrebat: „Ce să le spun părinților mei din mănăstire, când mă vor întreba ce face părintele Cleopa?” Probabil se aștepta să răspundă că se roagă, că vorbește multimilor fără răgaz, că scrie, că mijlocește mântuirea multora. Răspunsul a fost simplu: „Spune-le că părintele Cleopa face păcate”.

Iată un bun cuvânt de folos, despre smerenie.

La întrebarea: „Care este lucrarea călugărului?”, a răspuns tot simplu: „Fiecare călugăr și mirean are datoria să-și ceară credința adevărată prin rugăciune, trică de Dumnezeu și trică de moarte”. Ce e important aici, e că n-a deosebit monahii de mireni. Toți cu aceleași îndatoriri. Asta ca să evite superbia monahilor și complexul de inferioritate al mirenilor. Toți au aceleași îndatoriri, în orice fel de viață s-ar afla. Mai departe arată chiar că, în unele privințe, monahii au mai multe îndatoriri decât privilegiul.

Părintele Cleopa e un fel de Zamolxe ortodox al vremurilor și neamului nostru.

● În pagina „Ortodoxia azi” (mereu din același număr al revistei „Alfa și Omega”), Maria Niculescu ia un interviu P.S. Andrei al Alba-Iuliei. E frumos ce spune despre „un domn cu barbă, smerit și recules, Nicolae Steinhardt”, devenit monahul Nicolae de la Rohia, fin intelectual, evreu convertit la Ortodoxie, prieten cu Noica, cu Eliade, cu Eugen Ionescu.

Și P.S. Andrei ca și părintele Placidie, crede că gradul de secularizare este mai mare în Apus decât la noi. A fost într-o vizită la Prato, în Italia, și s-a întors cam dezolat. Nu de Prato, ci de Occident, că până la Prato a trecut prin lume, n-a aterizat cu heli-copterul și a avut ochi de văzut.

Dintr-o convorbire cu Papa a înțeles că S. Sa nu este de acord cu „restituirea în integritate” când e vorba de lăcașurile de cult foste unite. Acest lucru Sanctitatea Sa mi l-a declarat și mie în 1991, într-o convorbire în doi.

Despre Mișcarea ecumenică P.S. Sa crede că se împotmolește. Și da exemple concludente: admiterea homosexualității, a avorturilor și altele creează premise pentru îngrijorări ortodoxe. I-a servit pentru o astfel de concluzie și raportul nostru despre lucrările Conferinței Bisericii Europene, desfășurate la Praga în 1992 și unde asemenea permisiuni exprimate de unele organizații bisericești și culte europene, denotă dispreț față de Sfânta Scriptură și față de întreaga doctrină și tradiție creștină. Argumentele din domeniul drepturilor omului, aplicate în Biserică, în ordinea morală, devin derutante și înșelătoare când nu sunt coroborate cu doctrina creștină sănătoasă și de îndelungată vreme aplicată în viața creștină.

Pe ultima pagină din „Alfa și Omega” ni se descoperă un Efreim Sirul, sfânt autor de cărți, dar și poet. Arta a mers întotdeauna mână în mână cu spiritualitatea. Așa ne convingem că spiritualitatea e într-adevăr un act de cultură, și că nu e doar apanajul unor exaltați, ci e o înaltă stare de conștiință culturală, cum e Biblia prin autorii ei istorici, pedagogi, doctrinari și poeți. Să ne amintim doar de David, care a scris Psaltirea în versuri, de Solomon al Cântării Cântărilor, și de Sfântul Pavel al Imnului dragostei din I Corinteni XIII. Și să ne întoarcem și la *Fericiri*.

ANTONIE P.